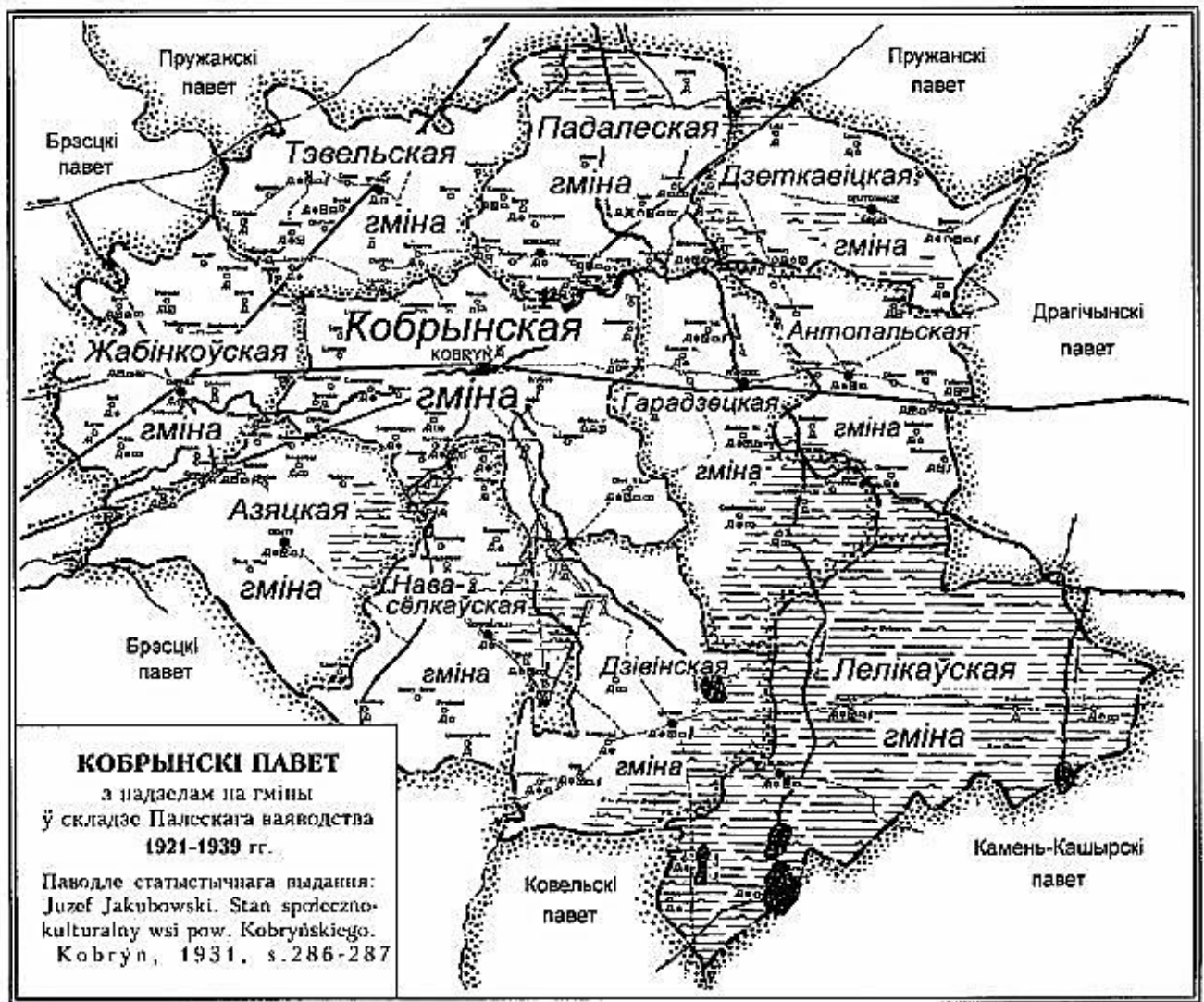

Помнікі гісторыі часоў уваходжання Заходняй Беларусі ў склад Польшчы (1921-1937 гг.). 1939 год

гісторыка-архітэктурная даведка

18 сакавіка 1921 г. паміж Савецкай Расіяй і Польшчай быў падпісаны Рыжскі мірны дагавор, паводле якога значная частка Беларусі апынулася пад уладай Польшчы. Яна стала называцца Заходняй Беларуссю. Згодна з новым

адміністрацыйна-тэрытарыяльным падзелам Кобрын становіцца цэнтрам павета Палескага ваяводства. Для Кобрыншчыны пачаўся зусім іншы перыяд існавання. Ва ўсіх сферах эканомікі стала пераважаць прыватнаўласніцкае прадпрыемства, адраділася памешчыцкае землеўладанне, з'явіліся буйныя латыфундыі. Зноў пачаўся нацыянальны прыгнёт, паланізацыя, аднаўляла страчаныя пазіцыі каталіцкая царква. Асабліва жорстка ставіліся польскія кіруючыя колы да тых, хто адстойваў правы і нацыянальны гонар карэнных жыхароў «усходніх крэсаў» («усходнія ўскраіны» - так называліся тады беларускія землі міжваеннага перыяду). «Усходнія крэсы» былі адразу ж асуджаны на гаспадарчы заняпад, тыповы каланіяльны прыдатак. Як прызнавалі нават афіцыйныя колы, гэта было амаль раўназначна дэградацыі.

У перыяд эканамічнага крызісу 1929-1933 гг. становішча працоўных Заходняй Беларусі рэзка пагоршылася. Ускладнілася сітуацыя на Брэстчыне. Жорсткі сацыяльны і нацыянальны прыгнёт узмацніў барацьбу заходнебеларускіх рабочых і сялян супраць буржуазна-памешчыцкага ладу.

Звычайнай з'явай сталі масавыя мітынгі і забастоўкі рабочых, дэманстрацыі беспрацоўных, сутычкі сялян з паліцыяй.

У гэтых умовах актывізавала рэвалюцыйную прапаганду Камуністычная партыя Заходняй Беларусі (КПЗБ). У 1933 г. прагучаў заклік ЦК КПЗБ узмацніць наступ супраць польскага рэжыму.

Самым вядомым, адным з буйнейшых сялянскіх выступленняў сялян Заходняй Беларусі стала

Навасёлкаўскае

паўстанне сялян 1933

г., якое адбылося ў ноч з 3 на 4 жніўня

ў Кобрынскім павеце

. У цэнтры падзей апынуліся вёскі Паўлопаль, Навасёлкі, Бельск і Дарапеевічы Навасёлкаўскай гміны Кобрынскага павета. Пасля падаўлення сялянскага выступлення 8-мі чалавекам прысудзілі пажыццёвую катаргу

, сакратара Брэсцкага акруговага камітэта КПЗБ Р. Каплан прысудзілі да 15 гадоў, 30 чалавек атрымалі розныя тэрміны

турэмнага зняволення. Сялянскі бунт і судовы працэс над паўстанцамі атрымалі шырокі грамадскі рэзананс і ўвайшлі ў гісторыю як адзін з найбольш вядомых эпізодаў барацьбы працоўных Заходняй Беларусі за нацыянальнае і сацыяльнае вызваленне.

Вёска Навасёлкі, цэнтр сельсавета

Помнік удзельнікам рэвалюцыйнага выступлення сялян 1933 г. 25.07. - 03.08.1933

г. у Кобрынскім павеце адбылося адно з буйнейшых сялянскіх выступленняў.
У 1967 г. на ўшанаванне памяці паўстанцаў у в. Навасёлкі пастаўлены помнік.

Помнік у вёсцы Даша ў гонар рэўкома каўскай школы ў 1983 г.

Масаржыцкія і Цюлькевічы, якія ў 1920 годзе ўвайшлі ў склад Польшчы, а ў 1939 годзе ўвайшлі ў склад СССР.

